

21/11/2025

077-5006206

052-6885006

החוק להסרת חומר שפרסומו מהווה עבירה מרשת האינטרנט

תכליתו של "חוק הפייסבוק" שעבר בכנסת בקריאה ראשונה היא להיאבק בהסתה נגד מדינת ישראל ואזרחיה ברשתות החברתיות בפרט וברשת האינטרנט בכלל. בהתאם להצעת החוק החדשה, בית המשפט יוכל להורות במסגרת הליך מהיר יחסית על הסרת תוכן הנחשב למסית מרשת האינטרנט. עו"ד אסף דולק מסביר מהו "חוק הפייסבוק" והאם הוא באמת יוכל למנוע את ההסתה המתרחשת במרחב הקיברנטי.

מאז שהפציע הפייסבוק אל תוך חיינו, שהוביל בין היתר להקמתן של רשתות חברתיות נוספות - הוא שינה את פני האנושות ללא היכר; החל מאיבוד האנונימיות ותופעת השיימינג, דרך הפגנות "האביב הערבי", הפגנות "כיבוש וולסטריט", וכלה ב"מחאה החברתית" בישראל. בכך, הרשתות החברתיות ובעיקר הפייסבוק הוכיחו את יכולתם האדירה להעלות על סדר היום אג'נדות ורעיונות שונים, לעקוף ממשלות, ולהניע מחאות ענק. נראה שלא התקיים מעולם גוף לא ממשלתי כמו זה, שמסוגל לחולל תהפוכות כאלו על פני הגלובוס. אמנם, לצד הפוטנציאל החיובי של הדבר, הללו טומנות בחובן פוטנציאל שלילי ביותר. למשל, ארגוני טרור, שהדוגמה הבולטת ביותר היא דאעש, ארגון BDS - שקורא לחרם כולל על ישראל, ופעילי טרור בודדים עושים שימוש בפלטפורמה המאפשרת להעביר רעיונות שחוצים יבשות, בשביל להפיץ שנאה והסתה אשר לא פעם מכוונת כנגד ישראל.

התמודדות המחוקק עם תופעת ההסתה ברשת האינטרנט

המענה למניעת הסתה לאלימות או טרור ברשת הוא חוק שאושר לאחרונה בקריאה ראשונה בכנסת בשם החוק להסרתו של חומר שפרסומו מהווה עבירה מרשת האינטרנט, או בכינוי היותר מוכר - **חוק הפייסבוק**.

אותו חוק הנחשב שנוי במחלוקת, מאפשר למדינה להגיב בצורה מהירה כנגד כל תוכן מסית העולה באתרי האינטרנט ברחבי העולם. לפי החוק, בית המשפט לעניינים מנהליים יקיים דיון מיידי, תוך שעות ספורות ואף דקות, בנוגע לתוכן המדובר. לדיון זה יזומנו הבעלים ומפעילי האתר וכן המנהלים והספקים שלו. באם יקבע באותו דיון שקיימת אפשרות ממשית לכך שכתוצאה מהמשך הפרסום, ביטחונו של אדם פרטי, כלל הציבור או המדינה עלולים להיפגע, אזי בסמכותו של השופט לפסוק שעל האתר להוריד באופן מיידי את הפרסום בכלל השרתים שלו בעולם. במידה ולא יציית - טרם הוגדר מה יהיו ההשלכות לכך.

חסרונותיו הבולטים של "חוק הפייסבוק" המוצע

בתנאי השימוש של פייסבוק וכן של אתרים רבים אחרים, נאמר כי הללו אינם מאפשרים דברי שנאה, וכן תקיפת אנשים או קבוצות על בסיס של גזע, מוצא אתני, לאומי, מין, דת, מגדר, העדפה מינית, מצב רפואי או נכות. בכדי שיהיה ניתן לאכוף מדיניות זו, קיימים מנגנוני דיווח. גולשים רשאים לדווח על תכנים שהם מצאו אותם כפוגעניים, והאתר בהם הם מופיעים - בוחן באופן אוטומטי וידני את הבקשות ולהסירם במידה ואלו מפרים את תנאי השימוש. אמנם, על אף כל המאמצים, עדיין קיימים עמודי שנאה רבים.

דוגמה לכך, משנת 2014 ניתן למצוא בעמוד השנאה **I hate Israel** שנחסם לתקופה קצרה לאחר שפרסם דברי הסתה נגד ישראל ובכך צבר עשרות אלפי לייקים. לאחר החסימה, העמוד המשיך להתקיים תוך שהוא נמנע מלפרסם דברים שקשורים למוות או הסתה. אמנם עמודים דומים, וקיצוניים יותר המאחלים להשמדתה של ישראל ושל הציונים, ממשיכים להתקיים. בכך, ניתן לראות שהמסננת של פייסבוק אינה מושלמת. ועבור מקרים כאלו, חוקק "חוק הפייסבוק". האם הוא יבצע את העבודה? טרם ניתן לדעת אך מהכתוב לעיל, **לא קשה לראות את הבעיות שמציג חוק זה**:

א. כמו לסתום חורים במסננת: מספיק לכתוב את מילות החיפוש "יהודי", או "ישראל" בגוגל, כדי להבין עד כמה המאבק בהסתה

21/11/2025

077-5006206

052-6885006

ברשת הוא מאבק אבוד. ישנם אינספור אתרים ומשתמשים בכל רחבי העולם העושים שימוש בעשרות שפות כדי להסית נגד ישראל ואזרחיה. כיצד המדינה תוכל לקיים דיון משפטי רציני על אפילו אחוז מכל אחד ואחד מהתכנים הללו, להורות להסיר אותו, ואז להתחיל הכל מהתחלה כשהסטה חדשה מופיעה? מדובר בקרב אבוד מראש, וזה אף אם יוצאים מנקודת הנחה שאותם אתרים יצייתו לדרישה הישראלית להסיר את "תכני ההסטה".

ב. מה נחשבת הסטה, או פגיעה ב"אדם, אזרח ובמדינה?" על פי החוק, כל תוכן שיש בו בכדי לגרום לפגיעה באדם, אזרח או במדינה, יש להורות להסירו. כיצד המדינה תשכיל להגדיר מהו תוכן הגורם לפגיעה זו? הרי על פי אותו רציונל, גם ידיעה חדשותית, או ביקורת כנגד הממשלה יש בה כדי להביא לפגיעה זו. היכן עובר הגבול? כיצד אמורים נציגי פייסבוק או גוגל להגיב לבקשותיה של מדינת ישראל להוריד אי אילו תכנים מכל השרתים ומכל האתרים שקשורים אליהם בעולם, לאחר שנערך בעניינים דיון בזק, בו מדינת ישראל הגדירה תוכן מסוים כ"פוגעני"?

ג. מקרים שהחוק לא מכסה: חשוב לשים לב: החוק מכסה מקרים של "הסטה", אבל בכך הוא משאיר בחוץ קשת שלמה של תכנים פוגעניים ברשת אשר ממרים מידי יום ביומו חיים של אזרחים מצויים; הוצאת דיבה, שיימינג, חדירה לפרטיות ועוד. רבבות סובלים מתופעות אלו באופן תמידי ואילו חוק זה, אשר לכאורה אמור לדאוג לכך שהרשת תהיה "מרחב בטוח" עבור תושבי המדינה, לא נותן להם מענה. בכך, בית המשפט המנהלי ימצא עצמו מקיים דיונים על האם להורות על הסרת תכנים של משתמש בפייסבוק בפיקסטרן שמפרסמים תכנים אנטי ישראלים שאף ישראלי לא קורא ואשר הם טיפה בים ההסטה היום יומית, ושגם ככה יעלו בצורה אחרת מיד לאחר שיוסרו, בעוד שהדברים הכואבים באמת – כגון סרטון פוגעני כנגד אדם, סטטוס משפיל, נאצות והשפלות – יישארו ברשת קבל עם ועדה.

ד. מדרון חלקלק: קשה לחשוב שמטרת המחוקקים העומדים מאחורי חוק זה – שרת המשפטים איילת שקד והשר לביטחון פנים גלעד ארדן, לא הייתה רק סיכול תכנים המועלים מעבר לים, אלא גם סיכול של תכנים המועלים במחוזותינו. תחת דאגתם הכנה למנוע הסטה כנגד המדינה ואזרחיה, ייתכן מאוד שהמדינה עלולה למצוא לנכון להורות להוריד ביקורת כנגד הממשלה, הצבא או המדינה הנתפסת כ"הסטה", גם אם מדובר בסך הכל בחופש העיתונות ובהבעת הדעה. מהו הגבול הדק בין סטטוס שמהותו הסטה, לבין סטטוס המהווה ביקורת לגיטימית? חוסר היכולת להגדיר את המושג המעורפל "הסטה", עלול להוות פרצה לאילו אשר חפצים להשתיק את העיתונות, ואת אלו שדעתם אינה מקובלת על חוגי השלטון על שלל זרועותיו.

ה. זריית חול בעיני הציבור: חוק זה עלול להפוך מחוק שמטרתו היא הסרת הסטה, לחוק שבפועל גורם להסתרת הסטה. שכן, לאחר שתתקבל תלונה במשרדי פייסבוק, מעלה הפוסט או התוכן לא יענש כלל והפוסט המסית עשוי להיות מוסר מהרשת בישראל, אך לא משאר העולם. בכך, אנו לא נדע שההסטה חיה ובוועט.

היתרונות המרכזיים שבו

יש לציין, שלא מעט מהחששות שמביעים מחוקקי החוק, הם מוצדקים. מאז שקמו הפייסבוק ורשתות חברתיות אחרות הפכו למעין גולם שקם על יוצרו. אתרים אלו קמו מתוך מטרה לקדם את חופש הביטוי ברחבי העולם, אך בפועל, לא אחת הם מקדמים אידאולוגיות שבאות להכחיד ולדכא אותו לצד זכויות אדם אחרות. הדוגמה אולי הכי טובה הוא ארגון דאעש, הנודע לשמצה ביכולתו לנצל את הרשתות החברתיות כדי להעפיל את זרועות התמנון שלו ברחבי העולם. לכן, קיימת מודעות לבעיה שמציבות הרשתות החברתיות, ובאיחוד אירופה מקדמים גם חקיקה שתקבע אי אילו הגבלות לתכנים המועלים לרשת. פייסבוק כבר לקחו את העניינים לידיהם: פוסטים הכוללים פורנוגרפיית ילדים, הסטה לטרור, מורדים חדשות לבקרים. פוסטים שמפרים חוקים של מדינה מסוימת נחסמים באותה מדינה.

טרם החקיקה כאמור, מדינת ישראל פעלה נמרצות בכדי להוביל לכך שתכני הסטה יורדו מהרשת, כפי שפעלו ממשלות אחרות. שרת המשפטים איילת שקד – מיוזמות החוק, הצהירה באחת ההזדמנויות כי 75 אחוזים מהבקשות שהופנו ממשרד המשפטים לפייסבוק,

21/11/2025

077-5006206

052-6885006

כובדו. אמנם, יוזמי החוק מבקשים להגיע לעד 100 אחוזי היענות. החוק הינו מנוף לחץ להשגת מטרה זו. ניתן אם כן לראות בחוק כאמור כדבר חיובי, כמעין כפת ברזל כנגד הסתה אנטישמית ואנטי ישראלית. פייסבוק שעושה הרבה, אבל ייתכן שלא עושה מספיק בכדי להוריד תכנים של הסתה מהרשת, תקבל בכך "תמריץ" לעשות זאת באמצעות החוק החדש. ימים יגידו הדבר יעבוד.

אז עדיף איתו או בלעדיו?

עלייתן של הרשתות החברתיות אשר הספיקו בזמן קצר יחסית לצבור כוח וממון העולה על אלו של רוב מדינות העולם, מציב בפני מדינות רבות, ביניהן ישראל, אתגרים לא פשוטים. עדיין לא נמצאה "נוסחת קסם" בכדי לטפל בבעיה. חוסר היכולת של העולם להחליט כיצד להתמודד עם האתגר הלא פשוט, משאיר גורמים בעייתיים ביותר כגון טרוריסטים, פדופילים ברשת, ומפרי זכויות יוצרים, לעשות כמעט ככל האלו על רוחם, במגרש האינטרנטי.

הצעת "חוק הפייסבוק" הנדונה בימים אלו מסמלת את המגמה הגלובלית לשים גבולות וסייגים להסתה ולפגיעה המתחוללת ברשת האינטרנט, אמנם יעילותו וטוהר כוונותיו, מוטלות בספק. האם אכן יוביל הוא להפחתת ההסתה נגד מדינת ישראל ותושביה? או האם הוא יהיה עוד כלי שלטוני להשתקה של מבעי ביקורת לגיטימית? האם ענקיות הרשת יתייחסו לפסיקות שיתקבלו בבתי המשפט המנהליים בישראל? ועד כמה אפשרי להתמודד עם מבול ההסתה שלא נגמר? שאלות אלו ורבות אחרות ניצבות בפני המחוקק אשר פועל נמרצות, בין אם בחוק זה ובין אם באחרים, בכדי למנוע הסתה כנגד מדינת ישראל ותושביה.